

Schriftlezing: Jesaja 6

Tekst: idem

Ps. 24:1,2,3

Gez. 171:1,2,3

Ps. 40:3,4,5

Gez. 164 (beurtzang, 3 keer)

Lb. 457:1,2,3,4

Gehouden te: Baflo, 18-11-12 (9.30 u.)

Thema: Jesaja wordt ambassadeur van het Woord van de Koning

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. De omstandigheden

Jesaja is profeet. Waar kun je dat vandaag mee vergelijken? Met een dominee of met een politiek commentator? Of met allebei?

De bijbelboeken die wij kennen onder de naam van Koningen, staan in de Hebreeuwse Bijbel onder de noemer van de 'Vroege Profeten'. (Samen met Jozua, Rechters en de beide boeken Samuël). Dat is een andere insteek dan bij ons. Profeten leggen de daden van de koningen onder de kritiek van het Woord van God. Zij spreken in op het beleid van de koning, op de politiek van hun dagen. Zij moeten dat ook doen van God de HEER, hun zender.

Jesaja dus ook. En zonder aanzien des persoons. Daartoe is hij geroepen, vertelt hij zelf in dit bijbelhoofdstuk. Op een bijzondere manier en onder onzekere omstandigheden, bij een wisseling van de wacht.

Het was: "*In het sterfjaar van koning Uzzia...*" Een regeringswissel is altijd spannend voor de mensen. Het brengt vragen en onzekerheid met zich mee. Wat wordt het beleid van de nieuwe koning? Hoe zullen de ontwikkelingen in het buitenland zijn en hoe grijpt dat in op de binnenlandse politiek?

Mensen stellen vragen. Deskundigen komen met analyses. We maken dat deze weken allemaal mee rond het aantreden van het kabinet Rutte II, of Rutte II a. Juda heeft tijdens de lange regering van koning Uzzia (52 jaar!) een stabiele en welvarende periode meegemaakt. Daar kun je de regeringsjaren van zijn zoon Jotam (16 jaar) wel bij voegen. Samen een lang blok van om en nabij de 65 jaar vrede, rust en uitbouw van koninkrijk en economie. De buitenlandse koningen houden zich in die periode ook aardig gedeisd.

Maar aan die stabiele periode komt een eind. Het buitenland gaat zich weer roeren. Assyrië is een regionale grootmacht in opkomst. Daar gaat dreiging vanuit ook in de richting van de regering in Jeruzalem.

Het einde van die langdurige periode van Uzzia en Jotam is de achtergrond bij de boodschap die Jesaja moet brengen. De sfeer rond de troonswisseling in Jeruzalem geeft reliëf aan zijn roeping. Hij moet met de woorden van God de politiek van de nieuwe koning begeleiden, daarop inspreken zonder een blad voor de mond te nemen of terug te schrikken voor de eventuele reacties van de machthebbers.

Dominee of politiek commentator? De profeet Jesaja is een combinatie van beide. Hij wordt krachtens uitdrukkelijke roeping door de Heer: ambassadeur van het Woord van de Koning. Bij het volk, bij de leiders en nu ook bij de koning uit Davids huis zelf. Kijk alvast maar even naar Jesaja's ontmoeting met koning Achaz in het volgende hoofdstuk.

2. De ontmoeting

"In het sterfjaar van koning Uzzia zag ik de Heer, gezeten op een hoogverheven troon."

We lezen in Jesaja 6 een authentiek getuigenis van de profeet zelf: *"... zag ik de Heer..."* Eerste persoon enkelvoud. De samensteller van dit bijbelboek heeft dat intact gelaten en het zo opgenomen als Jesaja het heeft verteld. Dat is van uitermate groot belang, vooral voor de autoriteit waarmee deze ambassadeur moet spreken tegen het volk en tegen de koning.

Het is ook iets tussen de HEER en Jesaja alleen. Daar zijn geen getuigen bij geweest, die meegekeken of meegeluisterd hebben. Het was een heel bijzondere ontmoeting van de Koning en zijn uitgekozen ambassadeur. Een audiëntie op initiatief van de Heer zelf.

Want zien is ontmoeten, waarbij er afstand én verbinding is tussen de troon van de Heer en de tempel, waar Jesaja zich bevindt, als hij dit visioen krijgt. En er is ook gesprek tussen de Heer en hem.

Heel bijzonder, ja bijna stoutmoedig is het wat Jesaja vertelt. *"Ik zag de Heer, gezeten op een hoogverheven troon."* Kun je God dan zien? Vragen wij. God zegt toch zelf dat je Hem niet zien kunt? Denk aan Mozes op de berg Sinai.

Toch zegt Jesaja het zo: *"Ik zag de Heer, gezeten op een hoogverheven troon."*

God de Heer troont ver boven de aarde. Maar de zoom van zijn koningsmantel is heel dichtbij, in de tempel in dit geval. Die zoom vult de hele tempel. En vandaaruit mag Jesaja omhoog kijken en de Heer zien.

De Heer zit op zijn troon. Dat straalt rust uit. Deze Koning laat zien dat Hij alles beheerst. Ook de onrustige situatie in het land na de regeringswisseling. Ook de onrustige situatie in de wereld, waar de dreiging van Juda's buurlanden gaandeweg toeneemt en Assyrië zijn macht voortdurend uitbreidt. Het gaat niet buiten God om. Dat is ruim 2750 jaren later nog zo. In onze tijd en onze wereld.

Rustgevende gedachte...

De verheven rust van de Heer wordt onderstreept door wat Jesaja boven of achter de troon van God ziet: Serafs. Hoeveel het er zijn wordt niet verteld. Wel dat de allemaal zes vleugels hebben *"twee om het gezicht en twee om het onderlichaam te bedekken, en twee om mee te vliegen."*

Serafs, wat zijn dat voor wezens? In elk geval zijn het boodschappers, knechten van God. Engelen, mag je ook zeggen, hemelse figuren. Hoe zien ze er uit? Vermoedelijk als slangenfiguren met een gezicht, met voeten en met vleugels. Ze gaan en ze vliegen op Gods bevel met de boodschap van God de wereld over.

Slangenfiguren? Ja, denk maar even aan de staf van Mozes, die in het zicht van de farao een slang wordt en alle slangen van farao's magiërs verorbert. Denk ook aan de koperen slang, die Mozes op bevel van de HEER moest maken en op een stok steken. Als de Israëlieten daar in geloof naar keken, dan werden ze genezen van de plaag die de slangen in het kamp hadden veroorzaakt. Die koperen slang stond in

Jesaja's eerste jaren waarschijnlijk nog op het tempelplein. Hij wordt vereerd onder de naam Nehustan. (Koning Hizkia vernietigt hem later om die reden.) Superintelligente wezens dus in dienst van God de HEER, die vliegen op zijn woord en met zijn Woord. Ze vertegenwoordigen de heerlijkheid van God en roepen die majesteit ook uit. Volcontinu klinkt het door Gods troonzaal, in de tempel en over heel de aarde.

"Zij riepen elkaar toe: Heilig, heilig, heilig is de HEER van de hemelse machten. Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit."

Hemelse wisselzang boven de troon van God. En het is heel indrukwekkend. En wat een volume! Full hifi! Wat een hemels geluid!

"Door het luide roepen schudden de deuropeningen in de dorpels, en de tempel vulde zich met rook."

Dat zijn allemaal tekenen van de verschijning en de aanwezigheid van God de HEER. Hij is er in zijn volle majesteit.

'Heilig, heilig, heilig'. Dat driemaal heilig heeft de waarde van een hemels superlatief. De HEER van de hemelse machten is allerheiligst in de overtreffende trap bij wijze van spreken.

Er is een volheid van Gods majesteit zichtbaar op heel de aarde. De zoom van de koningsmantel alleen al vult heel de tempel. Vanaf de troon in de hemel vult de heerlijkheid van God heel de aarde. De volheid van de aarde, dat is de heerlijkheid van de HEER. De volheid van de aarde is ook de mensenwereld met alles erop en eraan qua leven en cultuur, Gods heerlijke schepping, waaraan Hij zeer toegewijd is. Denk aan de inzet van Psalm 24.

'Heilig, heilig, heilig, Heer God almachtig.' Dat klinkt door in heel de Bijbel tot in Openbaring 4.

Johannes heeft op Patmos, net als Jesaja, ook een visioen. Hij mag door een open deur de hemel binnenkijken. Hij ziet iemand op de troon zitten met een uiterlijk als van edelstenen en met de regenboog rondom zijn troon.

Hij ziet voor de troon en er omheen vier wezens, *"die van voren en van achteren een en al oog waren....."*

Elk van de vier wezens had zes vleugels, met overal ogen langs de randen en aan de binnenkant. Dag en nacht herhalen ze: 'Heilig, heilig, heilig is God, de Heer, de Almachtige, die was, die is en die komt.'" (Opb. 4:7,8)

Die luide roep van de serafs klinkt via het kruis en de naam van Jezus Christus ook door in onze liturgie, in onze lofzangen. Wij mensenkinderen nemen het over. Dat kan dankzij Jezus Christus en zijn Heilige Geest.

Jesaja kon het eerst nog niet. Zo overweldigd was hij door de majesteit van de HEER. Het maakte hem schrikbarend bewust van zijn eigen kleinheid en onreinheid.

3. De verzoening

Jesaja's ontmoeting met de hemelse Koning gaf een geweldige botsing tussen Gods heiligheid en zijn eigen onreinheid en de onreinheid van het volk.

"Ik schreeuwde het uit: 'Wee mij! Ik moet zwijgen, want ik ben een mens met onreine lippen, en ik leef te midden van een volk dat onreine lippen heeft. En nu heb ik met eigen ogen de koning, de HEER van de hemelse machten, gezien.'" (vs. 5)

Het is een doodsschreeuw van Jesaja. 'Dit overleef ik niet,' denkt hij. Hij beseft zijn zonde en schuld en die van zijn volk.

'Ik heb onreine lippen.' Jesaja beseft direct al dat het God gaat om een opdracht tot spreken. Hij beseft dat hij het zo, als hij is, niet aankan. Bij Jesaja is het geen terugtrekkende verontschuldiging zoals bij Mozes, toen die geroepen werd om Gods ambassadeur te zijn bij Israël en bij de farao.

De onreine lippen van Jesaja maken verzoening nodig en reiniging. (Tussen haakjes: dat geldt dan ook voor het volk dat onreine lippen heeft. Maar zij slaken geen doodskreet, als zij besef krijgen van de botsing tussen Gods heiligheid en hun onreinheid. Helaas, dat besef krijgen ze niet... Nu nog niet...)

De Heer laat een van de serafs met een gloeiende kool of steen van het brandofferaltaar Jesaja's mond aanraken. Op dat altaar is een lam geofferd om de zonden van het volk te verzoenen. Dat past God in de naam van Jezus Christus toe op zijn ambassadeur. De seraf zegt het als boodschap van God:

"Nu zijn je lippen gereinigd. Je schuld is geweken, je zonden zijn tenietgedaan."

Vraag: heeft Jesaja die gloeiende kool fysiek gevoeld tegen zijn mond? Een gloeiende steen op je lippen doet behoorlijk pijn. Of is deze handeling echt alleen maar gedaan en gevoeld in dit visioen? Maar dan voel je het nog.

Maar het gaat hierom: Deze handeling van de verzoening van zijn mond maakt Jesaja nu geschikt voor zijn profetische opdracht. Hij kan nu met het Woord van God de boer op.

4. De benoeming

Jesaja heeft een visioen. Maar hij beleeft wel een levensechte ontmoeting met de hemelse Koning. Het is geen inbeelding. Hij verslaat ook de korte dialoog, die de Heer met hem voert.

Jesaja mag zelfs getuige zijn van een moment van overleg tussen de HEER en zijn hemelse hofhouding of ministerraad.

"Daarop hoorde ik de stem van de Heer zeggen: 'Wie zal ik sturen? Wie kan namens ons gaan?' Ik antwoordde: 'Hier ben ik, stuur mij.'"

God geeft op deze manier een inkijkje in zijn overwegingen. Hij is de HEER van de hemelse machten, de Koning. Maar Hij is blijkbaar geen absoluut vorst, die rücksichtslos zijn eigen gang gaat. Hij heeft een kring van adviseurs om zich heen. Een hemelse ministerraad of een gerechtshof. Om het begrip 'poldermodel' te gebruiken gaat te ver. Dat is te plat en teveel van deze tijd.

Maar er is overleg. Zijn dienaren mogen meedenken en met suggesties komen. *"Wie zal ik sturen? Wie kan namens ons gaan?"*

Jesaja's vroegere collega Micha ben Jimla mocht iets dergelijks meemaken. Toen hij alleen stond tegenover de 400 profeten van Achab, die hun koning het liefst naar de mond praatten en alleen maar positieve boodschappen voor hem zeiden te hebben.

"Micha zei: 'Luister naar wat de HEER te zeggen heeft. Ik zag de HEER op zijn troon zitten, en aan weerszijden van hem stonden alle hemelse machten opgesteld."

En ook Micha is dan getuige van een uitgebreid overleg van de HEER en zijn raad over de vraag:

"Wie gaat Achab overhalen om tegen Ramot in Gilead ten strijde te trekken, zijn ondergang tegemoet?"

Lees dat bijzondere verhaal maar na in 1 Koningen 22. Daar wordt uiteindelijk een geest gevonden en gezonden, die een leugengeest in de mond van Achabs profeten wordt.

Hier is in Jesaja 6 is het geen geest of engel die gezonden wordt. Maar een mens: Jesaja de profeet van de HEER. Hij stelt zich beschikbaar voor deze taak. Hij wordt dan ook dadelijk door de Koning benoemd als ambassadeur van zijn levende Woord.

*"Hier ben ik, stuur mij.
Toen zei hij: Ga..."*

God zendt Jesaja. En Hij geeft hem als het ware een geloofsbrief mee: dit visioen met deze ontmoeting met de Koning zelf. Het verleent de profeet autoriteit zonder weerga en een mandaat om 'U' tegen te zeggen.

Hij kan ermee bij de aardse machthebbers en koningen aankomen. Die van Juda en Jeruzalem en die van de volken rondom. Lees maar verderop in dit bijbelboek.

5. De opdracht

Jesaja wordt ambassadeur van het Woord van de Koning. Afgevaardigde van de HEER van de hemelse machten met een hemels mandaat.

Maar als ik dan lees wat de missie van deze ambassadeur van Gods Woord in het kort inhoudt, dan schrik ik en vind ik het onwonderlijk, moeilijk voor te stellen en doodeng.

Niet alleen ik, maar ook de andere leden van de bijbelstudiegroep, toen we deze week de preek voorbereidden. En ik heb er een hoop vragen bij: Is het echt de bedoeling van God dat de mensen hun oren, hun ogen en hun harten toestoppen, zodat ze Gods boodschap niet aannemen en laten afketsen?

Ik voel haast een stuk medelijden met Jesaja. Hij wil er volop ingaan als apostel en ambassadeur van Gods Woord. En dan krijgt hij zo'n dwarse, negatieve boodschap om door te geven... Ga d'r maar aan staan...

*"Toen zei hij: 'Ga en profeteer het volgende tegen dit volk: "Luister goed, maar begrijpen zul je het niet; kijk goed, maar inzien zul je het niet."
Maak het hart van het volk ongevoelig, stop hun oren toe, smeer hun ogen dicht.
Dan kunnen ze met hun ogen niet zien, met hun oren niet luisteren, en tot hun hart zal het niet doordringen. Ze zullen niet naar mij terugkeren en geen herstel vinden."
(vs. 9,10)*

Je proeft hier een stukje afstand van de Heer ten opzichte van het volk van Juda. Een lichte afkeer zelfs. "Profeteer tegen dit volk..." Dat is 'dit volk dat onreine lippen heeft'.

Die onreine lippen passen bij dichtgestopte oren, blinde ogen en een ongevoelig hart.

Het is een vreemde, maar tegelijk ernstige boodschap voor het volk en voor zijn leiders in het bijzonder. Er zou wel eens een element van overdrijving en spot in kunnen zitten. À la Elia, die de profeten van Baäl aanspoort om veel luider tot hun god te roepen.

De HEER zegt niet tegen Jesaja: 'Nu luistert dit volk nog wel. Maar straks niet meer, als jij gaat spreken.' Jesaja hoeft dus niet een begin te maken met het toestoppen van oren, ogen en hart.

Dat proces is allang bezig. De profeten en de leiders van het volk hebben daar de hand in. Zij geven alleen maar boodschappen, die de mensen fijn vinden en de machthebbers het liefst lusten. Brood etende profeten dus. Ze hebben zelf ook hun oren dichtgesmeerd en de welvaart is hun naar het hoofd gestegen.

Frappant zijn deze woorden uit een andere profetie van Jesaja:

*"Jullie staan daar verdwaasd, alsof jullie blind zijn.
Wees maar verdwaasd en wees maar blind.
De profeten zijn dronken, maar niet van de wijn,
de priesters waggelen, maar niet door de drank.*

*Want een geest van diepe slaap
heeft de HEER over jullie uitgestort:
hij heeft jullie ogen, de profeten, gesloten
en jullie verstand, de zieners, verduisterd."* (Jes. 29:9,10)

Het is zo: Als de profeten en de geestelijke leiders niet luisteren naar de woorden van de HEER, hoe zal het dan doordringen bij het gewone volk? Als de leiders hun hart laten vervetten, ongevoelig houden voor de HEER en zijn woord, dan hoeft het niet te verbazen dat het bij Jan met de pet ook zo is.

Die leiders staan dan tussen de HEER en zijn gemeente in en belemmeren de doorgang van het Woord van God.

'Jongens, luister extra goed, maar begrijpen zul je het niet; kijk extra goed, maar inzien zul je het niet.'

En God zegt: 'Als jullie dat dan willen en daarvoor bewust kiezen: je oren, je ogen en je hart dichtstoppen, toe dan maar. Ga je gang.'

Dan komt er verharding à la de farao van Egypte, maar nu bij Gods gemeente zelf. Hoe pijnlijk voor de mensen. Hoe pijnlijk voor de ambassadeur. Hoe pijnlijk voor de Heer zelf.

Hoe pijnlijk, deze clash van het Woord op gesloten oren en harde harten.

Het is een kleine acht eeuwen later nog niet veel anders. Ik hoor het de Heer Jezus zeggen, als antwoord op een vraag van de leerlingen naar de bedoeling van de gelijkenissen.

"Jullie mogen de geheimen van het koninkrijk van de hemel kennen, hun is dat niet gegeven. Want wie heeft zal nog meer krijgen, en het zal overvloedig zijn; maar wie niets heeft zal zelfs het laatste worden ontnomen. Dit is de reden waarom ik in gelijkenissen tot hen spreek: omdat zij ziende blind en horende doof zijn en niets begrijpen. In hen komt deze profetie van Jesaja tot vervulling:

*"Jullie zullen goed luisteren maar niets begrijpen,
en jullie zullen goed kijken maar geen inzicht hebben.
Want het hart van dit volk is afgestompt,
hun oren zijn doof
en hun ogen houden zij gesloten.
Met hun ogen willen ze niets zien,
met hun oren niets horen,
met hun hart niets begrijpen.
Want anders zouden ze tot inkeer komen
en zou ik hen genezen." (Mat. 13:11-15)*

Maar fijn, dat Jezus hierna zegt: *"Gelukkig jullie ogen omdat ze zien, en jullie oren omdat ze horen!" (Mat. 13:16)*

6. De termijn

Het blijven voor ons moeilijk te verteren woorden in het slot van vers 10. Is het echt de bedoeling van God, dat de mensen in Juda en Jeruzalem niet naar Hem terugkeren en dus ook geen herstel vinden?
Jesaja zit daar zelf ook mee, dunkt me, terwijl hij de opdracht wel accepteert.
"Ik vroeg: 'Hoe lang, Heer?'"

Het antwoord van de Heer betreft niet een termijn, die uitgedrukt wordt in maanden of jaren. Gods termijn uit zich in een zich meer en meer uitbreidend oordeel. Een toenemende kaalslag van stad en land. Het gaat heen naar een complete verwoesting. Het land wordt woest en dood, om de termen uit Genesis 1 te gebruiken.

Wat een contrast komen we hier tegen met de volheid van de aarde, die de heerlijkheid van de HEER van de legermachten laat zien.
God zegt: "Ik moet het wel zo doen, die totale verlatenheid laten komen, complete verwoesting van het land. Het moet helemaal leeg worden. Pas dan kan ik en wil ik opnieuw beginnen met de heilige rest die ik overlaat. De rest aan wie ik volkomen toegewijd ben."

Een klein lichtpuntje is er aan het slot van dit hoofdstuk.
"Er blijft slechts een stronk over, en het zaad in die stronk is heilig."

Een oude boomstronk, die als dood in de grond is blijven zitten, laat soms toch nog een twijgje ontspruiten. O wonder van Gods Geest! Er blijkt door Gods genade toch nog kiemkrachtig zaad overgebleven te zijn. Heel verborgen.
En dat zaad is heilig. Het hoort bij de HEER en Hij is er geheel aan toegewijd.
Wat hoor ik even verderop?

"Maar uit de stronk van Isai schiet een telg op,

*een scheut van zijn wortels komt tot bloei.
De geest van de HEER zal op hem rusten:
een geest van wijsheid en inzicht,
een geest van kracht en verstandig beleid,
een geest van kennis en eerbied voor de HEER.” (Jes. 11:1,2)*

God zet de deur op een kier naar de Messias toe. Dat is het perspectief in dit aangrijpende visioen van Jesaja.

Gelukkig zijn er ook andere hoofdstukken, verzuchtte iemand vorige week bij de bijbelstudie. Klopt. Maar dit blijft wel staan, misschien als een moeilijk te verteren woord van God.

Ik ga dan ook niet een gemakkelijk en aangenaam slot aan de preek breien. Ik kan alleen maar op Jezus Christus wijzen. Hij, onze Heer en Koning.

En wat moet ik er nu mee, morgen op mijn werk en in mijn leven als christen?

Ik zou zeggen: Luister goed. Kijk goed. Heb je oren, je ogen en je hart open voor het Woord en de Geest van God.

Anders gezegd: Wees op jouw kleine terrein in gezin, kerk en maatschappij ambassadeur van het Woord van de Koning.

En doe mee in de volcontinue lofzang rond Gods troon:

*"Heilig, heilig, heilig! Heer, God almachtig
hemel, zee en aarde verhoogt uw heerlijkheid.
Heilig, heilig, heilig! Liefdevol en machtig,
Drievuldig God, die één in wezen zijt.” (LvdK 457:4)*

Amen.